ANALİTİK PUANLAMA ANAHTARI

5 soru · Toplam 100 puan

Her ölçüt bağımsız puanlanır. Yanlış, ilgisiz veya boş kanıt 0 puandır. Eşdeğer doğru ifadeler ve yöntemler kabul edilir. Bir işlem hatası, sonraki doğru yöntem için yeniden cezalandırılmaz.

Öğrenme çıktısı / kaynak grubu	Soru sayısı
TDE2.2. “Sözün İnceliği” temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturabilme	4
TDE4.3. Edebî söyleyişin inceliğini yansıttığı yazısında kural uygulayabilme	1

1. Sabahın çağrışımı · 17 puan

Yeni bir başlangıç, umut veya kendini ifade etme cesareti öne çıkar. “Bir çizgi ışık” karanlığın dağılmasıyla yeni olanağı; “söz ... filiz verdi” ise söylenemeyen düşüncenin canlanmasını düşündürür.

8 puan · Bütün şiirle tutarlı bir tema/duygu belirler.

Şiirin bütünüyle ilişkili yorum tamamı; yalnız sabah gibi konu adı yarısı; metinle çelişen yorum 0.

5 puan · Şiirden seçtiği ilk ilgili ifadeyi temayla gerekçeli ilişkilendirir.

Belirtilen bilgi doğruysa ölçütün tamamı; yanlış, ilgisiz veya boşsa 0. Eşdeğer doğru anlatım tam kabul edilir.

4 puan · Farklı bir dizeden seçtiği ikinci ilgili ifadeyi temayla gerekçeli ilişkilendirir.

Belirtilen bilgi doğruysa ölçütün tamamı; yanlış, ilgisiz veya boşsa 0. Eşdeğer doğru anlatım tam kabul edilir.

Kabul edilen yanıtlar: Çekingenliği aşma, yeniden başlama gibi destekli yorumlar kabul edilir. Sabahın perdeyi aralaması, ışık, dün söyleyemediği söz ve filiz ifadelerinden tema ile tutarlı iki ayrı dize kanıtı seçilebilir; belirli bir dize zorunlu değildir.

Yaygın hata: Yazarın gerçek yaşamında kesin bir olay yaşandığını iddia etmek.

2. Bir imgenin anlamı · 16 puan

İlk ifade kişinin suskunluğunu içine alıp taşıması gibi bir kapanmışlığı düşündürür. İkinci ifade dostça selamın onu rahatlatıp iletişime açmasını anlatır. “Dostum selam verince rahatladım ve konuşmaya istek duydum.” denebilir.

4 puan · Sessizlik imgesini suskunluk/içe kapanma anlamıyla yorumlar.

Belirtilen bilgi doğruysa ölçütün tamamı; yanlış, ilgisiz veya boşsa 0. Eşdeğer doğru anlatım tam kabul edilir.

4 puan · Kapıların açılmasını rahatlama/iletişime açılma anlamıyla yorumlar.

Belirtilen bilgi doğruysa ölçütün tamamı; yanlış, ilgisiz veya boşsa 0. Eşdeğer doğru anlatım tam kabul edilir.

8 puan · Son iki dizedeki selam ile değişim ilişkisini mecazsız cümlede korur.

Neden ve değişim birlikte korunursa tamamı; yalnız değişim varsa yarısı; ilişki bozulursa 0.

Kabul edilen yanıtlar: Yalnızlığın azalması veya güven duyma yorumları şiirdeki selam ve değişimle desteklenirse kabul edilir.

Yaygın hata: Şiirde kişinin gerçekten kapı anahtarı kullandığını söylemek.

3. Sözün ağırlığı · 16 puan

Sözün etkisi uzunluğundan çok kişiye ve zamana uygunluğuna bağlıdır. “Kısa söz her zaman iyidir.” yargısı uygun değildir; yazar düşünülmeden söylenen kısa sözün incitebileceğini belirtir.

8 puan · Etkili sözün kişiye/zamana uygunluğunu temel görüş olarak belirtir.

Uygunluk ilişkisi açıksa tamamı; yalnız kısa söz önemlidir gibi eksik aktarım yarısı; ters yorum 0.

4 puan · Verilen yargının metinle uyumsuz olduğunu söyler.

Belirtilen bilgi doğruysa ölçütün tamamı; yanlış, ilgisiz veya boşsa 0. Eşdeğer doğru anlatım tam kabul edilir.

4 puan · Kısa sözün de incitebilmesini kanıt olarak kullanır.

Belirtilen bilgi doğruysa ölçütün tamamı; yanlış, ilgisiz veya boşsa 0. Eşdeğer doğru anlatım tam kabul edilir.

Kabul edilen yanıtlar: Anlamı koruyan farklı cümleler kabul edilir.

Yaygın hata: Teşekkür örneğini bütün kısa sözlerin iyi olduğu biçiminde genellemek.

4. Şiirin söylediği ve söylemediği · 16 puan

Birini veya bir gelişi beklediği, bekleyişinin sürdüğü çıkarılabilir. Boş sandalye, soğuyan çay ve her trene bakma bekleyişi destekler. Beklenen kişinin kimliği verilmediğinden anne, arkadaş vb. olduğu kesin söylenemez.

4 puan · Süren bekleyiş durumunu metne uygun çıkarır.

Belirtilen bilgi doğruysa ölçütün tamamı; yanlış, ilgisiz veya boşsa 0. Eşdeğer doğru anlatım tam kabul edilir.

8 puan · İki bağımsız şiir ayrıntısını bekleyişle ilişkilendirir.

Her doğru kanıt ölçütün yarısıdır.

4 puan · Beklenen kişinin kimliğinin verilmediğini belirterek kesinlik sınırını açıklar.

Belirtilen bilgi doğruysa ölçütün tamamı; yanlış, ilgisiz veya boşsa 0. Eşdeğer doğru anlatım tam kabul edilir.

Kabul edilen yanıtlar: Anlamı koruyan farklı cümleler kabul edilir.

Yaygın hata: Beklenen kişinin öldüğünü veya belirli bir yakını olduğunu kesinleştirmek.

5. Şiirden betimleme paragrafına · 35 puan

Ay ışığı dut ağacının yapraklarına gümüş çizgiler bırakıyordu. Açık pencereden gelen serinlik yüzüme hafifçe dokunuyordu. Uzak çeşmenin sesi, gecenin sessizliğinde ince bir fısıltı gibi duyuluyordu. Odanın karanlık köşeleri artık ürkütücü görünmüyordu. Gün boyu içimi dolduran telaş, yerini ağır ağır dinginliğe bırakıyordu.

8 puan · Gece ortamını ve telaşın azalması/dinginleşme duygusunu korur.

İki yön birlikte varsa tamamı; yalnız ortam veya duygu varsa yarısı; şiirden kopuksa 0.

11 puan · En az iki farklı duyusal ayrıntı ve şiirle ilişkili bir imge kullanır.

İki duyusal ayrıntı ile imgenin her biri ölçütün üçte biridir.

8 puan · Beş-altı cümleyi betimleme ağırlıklı, tutarlı paragrafta bağlar.

Biçim ve bütünlük varsa tamamı; bir belirgin kopukluk veya cümle sayısı sapması varsa yarısı; bağlantısız listeyse 0.

8 puan · Cümle başlangıçları ve son işaretlerini, özel ad/ek yazımını kurallı kullanır.

Hedef alanlarda hata yoksa tamamı; bir-iki bağımsız hata varsa yarısı; üç veya daha fazla hata varsa 0. Aynı tekrar eden hata türü bir kez sayılır.

Kabul edilen yanıtlar: Şiirle tutarlı farklı imgeler ve duyu ayrıntıları kabul edilir. Örnek yanıtın sözcükleri veya anlatıcısı zorunlu değildir.

Yaygın hata: Şiiri özetlemekle yetinmek veya bağımsız bir olay hikâyesi yazmak.

Kapsam dayanağı: https://cdn.eba.gov.tr/yardimcikaynaklar/2026/09/KSDT/edebiyat2.xlsx · 9. Sınıf · Senaryo 1